

Értékelési útmutató

A feladatok legkisebb, önállóan értékelhető részeit, az itemeket a magyar ábécé kisbetűivel jelöltük. Az itemek már nem bonthatók fel részteljesítményekre, ezért azok már csak kétféleképpen minősíthetők: a tanuló megoldotta, vagyis az item megoldása jó (1 pont), illetve a tanuló nem oldotta meg, hiányos, vagyis az item megoldása nem jó (0 pont). Ha a tanuló megoldása nem egyezik meg teljesen az értékelési útmutatóban megadott válaszokkal, az eddig bevált gyakorlat szerint az igazolható jó válasz is pontot ér.

Ha egy feladat meghatározza a válasz elvárt elemeinek számát, és a tanuló ennél többet jelöl meg, akkor a megoldás sorrendjében kell értékelni. Ha a tanuló az összes válaszlehetőséget megjelöli, nem kaphat pontot.

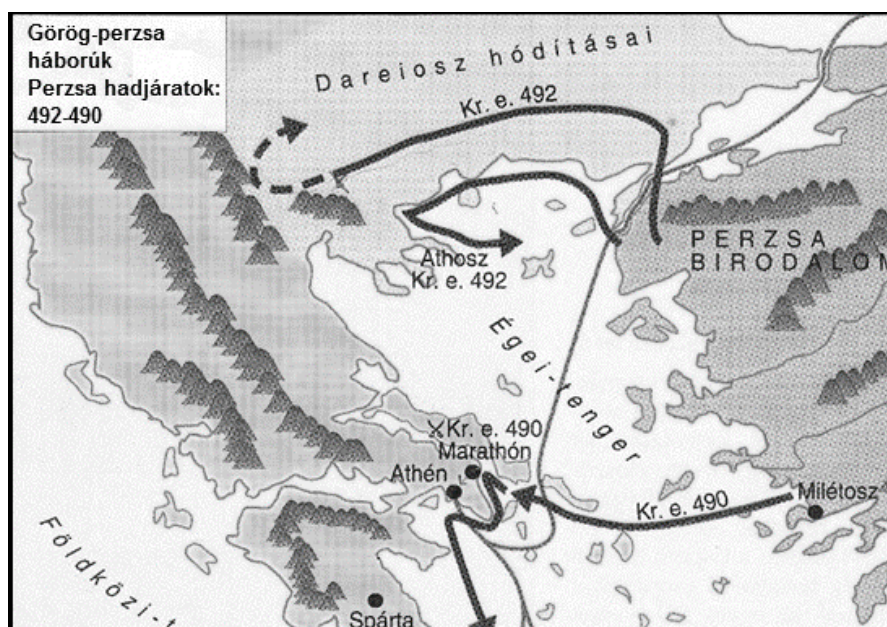
1. feladat

13 pont

Helyszín	Időpont	Hadvezér	A csata eredménye
a) Marathón	b) Kr.e. 490	Miltiádész, Dareiosz	Görög győzelem
Thermopülai-szoros	Kr.e. 480	c) Leonidász	d) perzsa győzelem
Szalamisz	Kr.e. 480	e) Themisztoklész f) Xerxész	g) görög győzelem

e) és f) sorrendje mindegy.

h) Marathón helyes jelölése a feladatban mellékelt térképen.

i) A döfőorral rendelkező görög triérészek előnyben voltak a perzsák hajóival szemben aláhúzása

j) Periklész

k) sztratégosz aláhúzása

l) A napidíj bevezetése.

m) Thuküdidész, Platón aláhúzása. (A két név aláhúzása esetén adható 1 pont. 0,5 pont nem adható.)

2. feladat**12 pont**

- a) Aphrodité
- b) A gyógyítást jelképezi. *(Más tartalmilag helyes válasz is elfogadható.)*
- c) Aszklépiosz nevének bekarikázása.
- d) nektár
- e) ambrózia *(A d) és e) válasz felcserélhető.)*
- f) Zeus
- g) A Peloponnészoszi-félsziget aláhúzása.
- h) diszkoszvetés
- i) Mert a kérdéseikkel az itt élő jóshoz fordultak a görög emberek.
(Más tartalmilag helyes válasz is elfogadható.)
- j) Pallasz Athéné *(A teljes név beírása esetén adható 1 pont.)*
- k) - l) Pajzzsal, sisakkal, dárdával.
(Az 1 pont eléréséhez két válaszelem adható. Egy válaszelem esetén 0,5 pont adható. Maximum 1 pont adható.)

3. feladat**15 pont**

- a) néptribunus
- b) vétójoggal
- c) Caesar vagy Julius Caesar
- d) Pompeius
- e) Crassus *(A d) és e) válasz felcserélhető.)*
- f) arkhon áthúzása.
- g) császár áthúzása. *(Az f) és g) válasz felcserélhető.)*
- h) A naptárreform aláhúzása
- i) Megtörte a gall törzsek ellenállását aláhúzása. *(A h) és i) válasz felcserélhető.)*
- j) Damaszkusz
- k) A vagyonosok is üdvözülhetnek, ha a szeretet parancsát, Jézus tanításait követik vagy elfogadják a fennálló társadalmi rendet.
- l) Isten nem csak a zsidók Istene. vagy Jézus mindenkit megváltott.
(A válaszok felcserélhetők a k) és l) elemnél, és más megfogalmazásban is értékelhetők.)
- m) Constantinus
- n) 313
- o) Theodosius / Nagy Theodosius

4. feladat**6 pont**

- a) A kontár aláhúzása.
- b) A kontár céhen kívüli. / A másik kettő a céh szervezetéhez kapcsolódik.
- c) A jáki Szent György Apátsági Templom aláhúzása.
- d) A jáki templom román stílusú. / A másik kettő gótikus.
- e) A farkas aláhúzása.
- f) A farkas Róma totemállata. / A másik kettő a magyar eredetmondák része.
(A helyes aláhúzás 1 pont. Az indoklás 1 pont. Ha az aláhúzás helytelen, de az indoklás jó, abban az esetben is 1 pont adható. Az indoklásnál az egyik indok elegendő.)

5. feladat**6 pont**

- a) Novgorod – 6.
- b) Bizánc – 8.
- c) Poitiers – 5.
- d) Aachen – 2.
- e) Mekka – 3.
- f) Verdun – 1.

6. feladat**7 pont**

- a) C
- b) E
- c) G
- d) A
- e) I
- f) H
- g) F (Az abc kisbetűihez 1 betűjel írható. A g) elemhez nem fogadható el az I).

7. feladat**4 pont**

- a) Arius aláhúzása
- b) Vergilius aláhúzása
- c) II. Szilveszter pápa aláhúzása
- d) Szent László aláhúzása

8. feladat**10 pont**

Állítás	igaz	hamis
a) Az arabok a VIII. században hódító hadjáratokat indítottak Nyugat-Európa ellen. Ezt az akciót reconquistának nevezzük.		X
b) A síiták Mohamed vér szerinti leszármazottait tekintik vallási vezetőnek, míg a szunniták Mohamed hadvezéreinek leszármazási rendjét.	X	
c) A vándorló magyarok szétszedhető és összerakható nemeztörzsekben laktak.	X	
d) Kurszán halála után Árpád lett a nagyfejedelem, de megtartotta a kán méltóságát is.		X
e) 907-ben a Keleti Frank Királyság csapatait a Magyar Nagyfejedelemség Pozsonynál legyőzte.	X	
f) Géza fejedelem Quedlinburgba követeket küldött, hittérítőket kért, majd ferences rendi szerzeteseknek is engedélyt adott apátságok alapítására.		X
g) II. András sikeres hadjáratokat szervezett Halicsba és a Szentföldre. Halicsot hosszú évekre adófizetésre kötelezte.		X
h) IV. Béla lányát, Margitot példamutató élete, mély hite miatt az egyház szentté avatta.	X	
i) 1243 telén a tatárok váratlanul kivonultak az országból. Az oka feltehetően Ögödej nagykan halála utáni kánválasztás.		X
j) IV. Béla a tatárok kivonulása után változtatott politikáján, és birtokokat adományozott, engedélyezte a főuraknak, hogy kővárakat építsenek.	X	

9. feladat**9 pont**

- a) 1. bekarikázása
- b) X bekarikázása
- c) 1. bekarikázása
- d) 2. bekarikázása
- e) X bekarikázása
- f) 2. bekarikázása
- g) X bekarikázása
- h) 1. bekarikázása
- i) X bekarikázása

10. feladat**7 pont**

- a) A zsidó valláshoz kapcsolódnak. vagy Izrael történetéhez kapcsolódnak.
- b) Az iszlám vallás kötelező előírásai közé tartoznak.
- c) A lovagok kötelességei.
- d) I. Szent István alatt kialakult vármegyéhez tartoznak.
- e) A mezőgazdaság eszközei, mellyel növelni lehetett a termelést.
- f) Ókori színházak.
- g) Korinthuszi oszlopfők.

11. esszé**11 pont**

Kérjük, hogy az érettségi értékelési szempontjait alkalmazzák a kedves kollégák az alábbi pontozással. Érdemes **figyelembe venni, hogy a tanulók az esszéírást még tanulják! Minden helyes válasz értékelendő a táblázat pontmegosztása alapján.**

Értékelési szempontok	Pontszám
Feladatmegértés	1
Tájékozódás térben és időben	1
Kommunikáció	1
Szaknyelv alkalmazása	1
Ismeretszerzés, a források használata és következtetések levonása	3
Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás	4

Feladatmegértés

A tanuló a feladat utasításának megfelelően összefoglalja Szent László hatalomra jutásának körülményeit, és feltárja intézkedéseinek okait, következményeit. (1 pont) Ha a feladatmegértés 0 pont, akkor az egész esszé 0 pontos.

Tájékozódás térben és időben

Az esszében megemlíti a tanuló: témája a Magyar Királyság (tér) Szent László uralkodásának idején. 1077-1095. (idő). Kaphat pontot abban az esetben is, ha rögzíti, hogy Horvátországot (tér), 1091-ben (idő) elfoglalta. Az 1 pont akkor jár, ha mindkét szempontra kitér.

Kommunikáció

Bekezdésekkel szerkesztett, logikus gondolatmenet jellemzi a szövegalkotást. Megfelelő a nyelvhelyesség és nincs durva helyesírási hiba. Legfeljebb 2-3 hiba lehet a helyesírásban. (1 pont)

Szaknyelv alkalmazása

A tanuló használja a témához tartozó konkrét és elvont fogalmakat (hatalom, állam, zsinat, magántulajdon, vándormozgalom, kóborlás, reformpapság, káptalani szervezet, szentté avatás, apátság, stb.). (1 pont)

Legalább 4 fogalmat használ.

Ismeretszerzés, a források használata és következtetések levonása

A tanuló 3 elemre utal a forrásokat használva a témához tartozóan (3 pont): pl.

- 1. forrás – Rögzíti a versenyző, hogy a trónviszályok idején a magántulajdon tisztelete, a belső rend megrendült, ezért Szent László törvényeiben a magántulajdon szigorú védelme állt.
- 2. forrás – Utal arra a versenyző, hogy a trónviszályok idején ismét gyakorivá váltak a régi ősi, pogány szokások, és ennek kiszorítására szigorú törvényeket hozott.
- 3. forrás – A versenyző utal arra, hogy külpolitikájában a megszállárduló ország erejére támaszkodva meghódította a Balkán észak-nyugati részén elterülő Horvátországot.

Eseményeket alakító tényezők feltárása, kritikai és problémaközpontú gondolkodás

A tanuló 4 elemre utal a témához tartozóan (4 pont): pl.

- Szent László testvére, I. Géza király halála után került a trónra.
- Korábban a kettejük által a trónról letaszított Salamonnal egy ideig békében élt, de Salamon összeesküvése miatt Szent László Salamont elfogatta és bezáratta.
- Az évtizedekig dúló trónviszályok miatt megrendült belső rend miatt több szigorú törvényt adott ki.
- 3 törvénykönyvét ismerjük; az első az 1092-ben összeült szabolcsi zsinat határozatait tartalmazza (a házasságtörés, a nőrablás elítélése, a tizedfizetés szabályozása, stb.)
- A következő törvényeinek célja a kóborlók letelepítése, a vándormozgalmak korlátozása, a magántulajdon védelme.
- Egyházpolitikájának is az egyház megrendült tiszteletének helyreállítása volt; a papság iskolázottságának javítása, a káptalani szervezet megerősítése, új apátságok alapítása, stb.
- Szentté avatások: Gellértet, Imre herceget, I. István királyt 1083-ban szentté avattatta.
- Külpolitikájában meghatározó volt a korszakban folyó inváziós háború; 1077-1091 között pápapárti politikát folytatott, 1091-1095-ben császárpártit – a pápához hűséges Horvátországot el is foglalta.
- A keleti határokat megvédte a nomád betörésektől.
- Tevékenységének köszönhetően a belső rend megszilárdult.
- 1192-ben szentté avatták.

(Más, a feladatutatisításnak megfelelő tartalmilag helyes válasz is elfogadható.)

Felhasznált irodalom a feladatoknál

1. <http://tortenelemcikkek.hu/node/166> - a térkép felhasználása (2022. 09.15.)
2. a) Szapphó: Aphroditéhez
b) <https://karinthyszhaz.hu/szeretet-gyogyszertar> (2022.09. 17.)
g) <https://tudasbazis.sulinet.hu/hu/muveszetek/muveszettortenet/muveszettortenet-7-evfolyam/a-gorog-vilag-muveszeti-emlekei-kepgyujtemeny/dizkoszveto-marvany-masolata> (2022.09.18.)
3. a) Történelem 9. (idézi: Kormos Zoltán) Szent István Társulat az Apostoli Szentszék Könyvkiadója, Budapest. 45. p.
c) Történelem 9. (Tananyagfejlesztők: Borhegyi Péter, dr Szabados György, Oktatási Hivatal, Alföldi Nyomda, Debrecen, 2022.31.p.)
7. d) 1. kép Hierapolis (Pamukkale) ókori színháza saját fotó: 2022. 10. 24.
2. kép Trója ókori színháza saját fotó: 2022. 10.22.
3. kép Phaselis ókori színháza saját fotó: 2022.10. 26.
f) 1. kép <https://dka.oszk.hu/html/kepoldal/index.phtml?id=12999> (2022.október 17.)
2-3. kép Pergamon Akropolisza (Ma: Bergama) saját fotó: 2022.10.23.

Esszé

1. forrás Részlet Szent László II. törvénykönyvéből = Történelem 9. (Tananyagfejlesztők: Borhegyi Péter, Dr Szabados György) OH, Bp,2022. 129.p.
2. forrás Saecula Hungariae (1000-1196) (Összeállította Kristó Gyula) Széchenyi Művészeti Központ, Budapest,1985. (nem lapszámozott)
3. forrás Száray Miklós: Történelem 9. (NAT 2012.) 188.p.